

B.Ed. (Sem.-I) (Old) (Rept.) Examination

A 502

The Learner Nature and Development

Time : 3 Hours]

April-2017

[Max. Marks : 70

- સૂચનાઓ: (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે.
(2) જમણી બાજુ દર્શાવેલા અંક પ્રશ્નોના કુલ ગુણ સૂચવે છે.

1. (અ) નીચેના બેમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 750 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (10)
- (1) મોર્ગનની વ્યાખ્યા આપી મનોવિજ્ઞાનનો અર્થ સમજાવો. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનું સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્ર વિસ્તારપૂર્વક સમજાવો.
- (2) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનના જ્ઞાનની શિક્ષક માટે ઉપયોગીતા ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (બ) નીચેના ત્રણમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 125 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (04)
- (1) વૃદ્ધિના લક્ષણો જણાવો. વૃદ્ધિ અને વિકાસ વચ્ચે તફાવતના કોઈપણ બે મુદ્દા નોંધો.
- (2) શિશુ અવસ્થાના લક્ષણો જણાવો.
- (3) સાંવેગિક વિકાસ ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
2. (અ) નીચેના ત્રણમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે 100 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (06)
- (1) તરુણાવસ્થા દરમ્યાન વિદ્યાર્થીની આકાંક્ષાઓ કઈ હોય છે ?
- (2) બહિર્મુખી અને અંતઃમુખી વ્યક્તિત્વના કોઈપણ છ લક્ષણો જણાવો.
- (3) ઈડ્ઝ અહમ્ અને અધિઅહમ્ વ્યક્તિત્વ વિકાસને કઈ રીતે અસર કરે છે તે સમજાવો.
- (બ) નીચેના બેમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (08)
- (1) તરુણોની સમસ્યાઓ અને તે ઉદ્ભવવાનાં કારણો વિશે ચર્ચા કરો.
- (2) તરુણાવસ્થાના લક્ષણો તથા તરુણોની જરૂરિયાતો સમજાવો. તરુણાવસ્થાના વિકાસકાર્યો નોંધો.
3. (અ) નીચેના બેમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 750 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (10)
- (1) કોઈપણ ચાર વૈયક્તિક તફાવતોની ચર્ચા કરો.
- (2) શારીરિક વિકલાંગતા એટલે શું ? શારીરિક વિકલાંગતા ધરાવતા વિવિધ પ્રકારના બાળકોને તમે શું માર્ગદર્શન આપશો ?
- (બ) નીચેના ત્રણમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 125 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (04)
- (1) સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક રીતે પછાત રહેનાર બાળકોના કારણો લખો.
- (2) વૈયક્તિક ભિન્નતાઓ જાણવા માટેની કોઈપણ ચાર પદ્ધતિઓ જણાવો.
- (3) તેજસ્વી બાળકોની લાક્ષણિકતાઓ નોંધો.

4. (અ) નીચેના ત્રણમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં આપો. (06)
- (1) અનુકૂલન તથા અપાનુકૂલન ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
  - (2) દિશાસૂચક અને બિન દિશાસૂચક સલાહ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
  - (3) સંઘર્ષ એટલે શું ? તેના કોઈપણ બે પ્રકાર ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (બ) નીચેના બેમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (08)
- (1) “ગાંધીજી સિધ્ધિ પ્રેરિત વ્યક્તિ હતા.” આ વિધાન વિશે તમારા મંતવ્યો જણાવો.
  - (2) માર્ગદર્શન અને સલાહની વ્યાખ્યા આપો. માર્ગદર્શનના પ્રકાર વિશે ચર્ચા કરો.
5. નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર આપો: (14)
- (1) બાળકોના સામાજિક વિકાસનું એક ઉદાહરણ આપો.
  - (2) કિશોર અવસ્થાનું એક લક્ષણ જણાવો.
  - (3) બુધ્ધિ કસોટી દ્વારા શાનું માપન થાય છે ?
  - (4) હતાશાનું એક કારણ જણાવો.
  - (5) વિદ્યાર્થી તાર્કિક સમજૂતી આપે. આ કયા પ્રકારનો વિકાસ કહેવાય ?
  - (6) બાહ્ય પ્રેરણા એટલે શું ?
  - (7) આંતરિક પ્રેરણા એટલે શું ?
  - (8) કિશોર અવસ્થાનું એક વિકાસ કાર્ય જણાવો.
  - (9) વિદ્યાર્થીઓ વર્ગશિક્ષણમાં ધ્યાન કેન્દ્રીત કરે તે માટે કોઈ એક પ્રવૃત્તિ જણાવો.
  - (10) પ્રાર્થના સભાની પ્રવૃત્તિ દ્વારા વિદ્યાર્થીમાં કેળવી શકાય તેવા કોઈ ચાર ગુણો નોંધો.
  - (11) દૃષ્ટિવિહીન બાળકો માટેનાં પાઠ્યપુસ્તકો કઈ લિપિમાં હોય છે ?
  - (12) વર્ગના બધાજ વિદ્યાર્થીઓ સારા વક્તા નથી હોતા કારણકે....
  - (13) ‘ડિસ્લેક્સિયા’ એટલે શું ?
  - (14) વ્યક્તિગત તફાવત પાછળનું મહત્ત્વનું પરિબળ કયું છે ?

The Learner-Nature and Development

Total Marks : 70

Instructions : (1) All the questions are compulsory, options are internal.

(2) Figures to the right indicate total marks of the question.

Q.1 (A) Answer any one of the following questions, in about 750 words: (10)

- (1) Explain the meaning of psychology giving Morgan's definition. Explain in detail the nature and scope of educational psychology.
- (2) Explain, giving examples, the usefulness of educational psychology to the teacher.

(B) Answer any one of the following questions in about 125 words: (04)

- (1) State the characteristics of growth. Note any two points of difference between growth and development.
- (2) State the characteristics of childhood.
- (3) Explain emotional development giving example.

Q.2 (A) Answer any two of the following questions. Each answer should be in about 100 words: (06)

- (1) Which are the aspirations of adolescents ?
- (2) State any six characteristics of introvert and extrovert personality.
- (3) Explain how Id, ego and superego affect the development of personality.

(B) Answer any one of the following questions in about 500 words: (08)

- (1) Discuss the problems faced by adolescents and the causes behind them.
- (2) Explain the characteristics of adolescence and the needs of them. Note the developmental tasks of adolescence.

Q.3 (A) Answer any one of the following questions in about 750 words: (10)

- (1) Discuss any four Individual Differences.
- (2) What do you mean by physically handicapped ? What measures can be taken to educate various kinds of physically handicapped children ?

(B) Answer any one of the following questions in about 125 words. (04)

- (1) Note down causes of children who remain socially and culturally deprived children.
- (2) State any four methods of knowing individual differences.
- (3) Mention the characteristics of 'the Gifted children'.

(P.T.O)

Q.4 (A) Answer any two of the following questions. Each answer should be in about 100 words: (06)

- (1) Explain adjustment and mal adjustment giving example.
- (2) Clarify the difference between directive and non-directive counselling.
- (3) What is conflict? Explain any two examples of conflict giving example.

(B) Answer any one of the following questions in about 500 words. (08)

- (1) "Gandhiji was achievement motivated person" State your views regarding this statement.
- (2) Give the definition of guidance and counseling. Discuss the types of guidance.

Q.5 Answer the following questions in ONE sentence. (14)

- (1) Give one example of social development of a child.
- (2) State one characteristic of late childhood.
- (3) What does an intelligence test measure?
- (4) State one reason of frustration.
- (5) Student give logical explanation. What type of development is it?
- (6) What is external motivation?
- (7) What is internal motivation?
- (8) State one developmental task of late childhood.
- (9) State one activity which can make students to concentrate their attention in classroom teaching.
- (10) Note any four qualities which can be cultivated through the prayer assembly activities.
- (11) In which script the textbooks for blind children are written?
- (12) All the students of the same class are not good orators because of....
- (13) What is 'Dyslexia'?
- (14) Which is the important factor for individual differences?

